Ч. 351 (13.896). Львів, субота 29. грудня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 3·50 зол. Чвертьрічно 10·00 зол. Піврічно 30·00 зол. Річно 60·00 зол. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. Друкарні 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Спростування помилки.

У „Протесті українських політичних партій проти терору на Україні", поміщеному на цьому місці у вчорашньому числі „Діла", пропущено через коректорський недогляд два слова в останньому реченні четвертого уступу („письменниками і непартійними"). Дотичне речення має виглядати так: Цим лише пояснюється остання кривава розправа над 28 українськими комуністичними письменниками і непартійними культурними діячами 15. грудня ц. р., яких розстріляно нібито за терористичну діяльність.

Протест львівських робітників проти терору на Совітській Україні.

Ми нижче підписані українські поступові робітники та робітниці городецької дільниці м. Львова, обєднані в місцевих робітничих установах, зокрема в „Українському Робітничому Союзі", закладаємо перед всією робітничою клясою свій рішучий протест проти пляннового і варварського винищування культурно-наукових та громадських робітників української національности на Радянській Україні московськими сатрапами, які зловживають облудно визвольними гаслами пролетаріяту.

Одночасно закликаємо всіх інших поступових робітників та робітниць у Львові і краю гнати геть від себе доморослих „червоних" агентів, явних ще вчора кацапських чорносотенців, моральних спричинників трагічної загибелі між іншим кількох б. наших членів, як ось двох із числа останніх жертв у Києві.

Львів, у грудні 1934 р.

Зубач Антін, Заклінський Іван, Гуралевський Олекса, Іванів Марія, Костів Петро, Пурий Григорій, Петришин Іван, Юськевич Володимир, Медвідь Ева, Скицький Іван, Андрушак Василь, Андрійчук Микола.

Дальше слідують 72 підписи.

Плянували відірвати Совітську Україну від СССР.

До Льондону надійшли вістки, що большевики викрили нову акцію, метою якої було відірвати Совітську Україну від СССР. Тому большевицький уряд приказав перевести негайно чистку в окружних большевицьких партійних організаціях. Вістки, які надходять з Риги, потверджують англійські вістки. Тому у Дніпропетровську перевели таку основну чистку між професорами університету і студентами.

МОСКВА, ПАТ. Робітничі організації на Совітській Україні домагаються від уряду, щоби змінив назву міста Зіновевськ (колишній Єлизаветград), бо місто не може називатись прізвищем зрадника партії і робітничої кляси.

Масові арештування на Совітській Україні.

„ЧИСТКА" КОМУНІСТІВ ЗА НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ УХИЛ.

У Москві оголошено офіційний комунікат про „чистку" між членами окружного комітету комуністичної партії в Дніпропетровську на Україні. Багато службовиків усунули з їх становищ. На університеті в Дніпропетровську усунули майже всіх професорів за національний сепаратизм і троцькізм.

Румунська преса повідомляє, що на цілій Совітській Україні Г. П. У. перевело масові арештування українських комуністів за сепаратизм. На просторі цілого СССР Г. П. У. арештує масово професорів, лікарів, студентів, червоних старшин, директорів фабрик і секретарів комуністичної партії.

МАСОВИЙ ТЕРОР.

Большевицький уряд видав відозву заявляючи, що буде вести найгострішу боротьбу з контрреволюціонерами і ворогами теперішнього ладу. Большевицька преса щодня подає вістки про ліквідацію протидержавних організацій, які розвивали свою діяльність на Совітській Україні. Комісаріят внутрішніх справ оголосить незабаром новий список арештованих професорів і учителів, прихильників Троцького. Уряд оголосив, що кара смерти не мине навіть визначних партійних діячів і колишніх членів уряду за діяльність проти уряду.

Сотні тисяч комуністів усунуть з комуністичної партії.

„Чистка" обіймає півтора міліона комуністів.

Кореспонденти французьких часописів повідомляють з Москви, що після арештування Зіновєва і Каменєва Сталін приказав перевести нову генеральну „чистку" у Москві, Ленінграді, Києві, Харкові, Ростові н/Доном і інших більших містах СССР. „Чистка" обійме половину всіх членів комуністичної партії СССР себто коло 1.5000.000 осіб.

Новий статут для колхозів.

КАГАНОВИЧ І ЖДАНОВ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В СССР.

МОСКВА, ПАТ. На партійних зборах у Москві і в Ленінграді виголосили Каганович і Жданов промови, заявляючи, що скасування хлібних карток збільшить купчу силу рубля і заробітні платні. Оба промовці підкреслювали, що роля гроша в СССР є інша ніж у буржуазних державах, де він є знаряддям буржуазної економіки. Каганович підкреслив, що скасування карток на харчі збільшить видайність праці. Кожний хто більше буде заробляти, зможе все купити за гроші. Згадав, що між селянами зі самостійними господарствами уряд буде вести акцію, щоби приступали до колективних господарств. У січні 1935 р. відбудеться у Москві конгрес „ударників" з колхозів з метою опрацювати новий організаційний статут для хліборобських колективів. Каганович запевняв, що большевицький уряд є паном положення в СССР.

Наради японського парляменту.

ТОКІО, ПАТ. У середу 26. грудня ц. р. мікадо відкрив чергову сесію парляменту. На черзі нарад парляменту справа політики Японії в Манджу-Ті-Кво, допомога хліборобам і проєкт самоуправи для острова Формози. Парлямент радитиме теж над виповідженням вашингтонського трактату.

Пригадка.

Пригадуємо Вп. Членам, що Загальні Збори Членів Народної Торговлі відбудуться в понеділок дня 31. грудня 1934. година 10-та рано в салі Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20.

Того самого дня година 8-а рано відбудеться в церкві св. Спаса (Преображенській) при вулиці Краківській

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ за померлих членів Народної Торговлі.

Кінець соціялістичної комедії.

Двома найповажнішими подіями внутрішнього життя СССР в останньому часі було скасування карток на хліб і муку та вбивство Кірова. Як одне, так і друге є виявами боротьби між московським урядом та непослушними мешканцями совітської вязниці народів. Коли вбивство Кірова викликало зрозумілий великий розголос за кордоном, то приготування до скасування карток на хліб та муку, що має статися 1. січня наступного року, минуло властиво непомітно.

Тимчасом саме цей розпорядок московського уряду має величезне значіння і може мати дуже поважні наслідки. Картки на хліб і муку та інші засоби поживи та предмети першої потреби в СССР мають цілком інше значіння, ніж мали наприклад в часі війни в Німеччині та Австро-Угорщині. У тих державах вони були засобом регулювання поділу невистарчальних товарів, між цілим населенням, в СССР є вони привилеєм вищої кляси — робітництва, бюрократії, війська. Хлібна картка була не лише видимим знаком того привілею, а й дійсною основою „пролетарської держави", основою, на яку спиралася „пролетарська влада". Московський уряд використовував у цілій повноті цей привілей в боротьбі проти українського, а відтак і проти самого московського селянства.

Тепер московський уряд гадає, що він переміг і поневолив селянство так само остаточно, як і робітництво. Тепер Сталін гадає, що наступив час сказати своєму пролетарському „мурінові" зневажливо: „Мурин свою роботу зробив, тепер він може відійти". Скасуванням хлібної картки московський уряд касує упривілеєне становище робітництва та ставить його фактично на один рівень з селянством, а навіть з позбавленими громадянських прав „лішенцями".

Коли дотепер кожний робітник мав свою забезпечену скількість хліба, за яку він майже нічого не платив, то від першого січня він матиме не більше того, що заробить у безвартісних совітських рублях, що хитаються від 1/60 до 1/64 частини золотого рубля.

Ціна хліба устійнена для головних районів, що охоплюють переважну більшість населення СССР, приблизно 1 руб. за кільограм. Можна також припускати, що уряд видушив з селян досить збіжа, щоб постачити його принаймні тим 40—50 міліонам, що діставали досі хліб по картках. Але продавати більше хліба як 2 кільо нараз одній особі буде заборонено. Як влада переводитиме контролю скількости купленого хліба кожною особою без карток, покищо не говориться. У всякому разі про цілком вільну продажу хліба та муки покищо не може бути й мови.

У звязку з підвищенням дотеперішніх цін хліба по картках має бути підвищена сума зарібкової платні. В якому відношенні буде підвищена платня до підвищення цін хліба, покищо невідомо. Але не підлягає найменшому сумніві, що робітництво буде примушене віддавати за хліб без порівнення більшу частину своєї заробітньої платні ніж дотепер. В цьому й поля

гає ціле значіння скасування карток на хліб та муку для робітництва та тих, зрештою нечисленних частин селянства, які мусіли обробляти виключно буряки, бавовну, тютюн та інші технічні рослини.

Цього значіння „реформи“ уряд „пролетарської держави“ зрештою і не скриває. „Ізвестія“ з 8. грудня так пишуть про скасування карток: „Є це зворот від системи нормованого розподілу до системи розгорнутого совітського торгу; від безперсональної орієнтації на пересічного споживача до вивчення зріжничкованих потреб...“

У перекладі, коли не на людську, то бодай на звичайну большевицьку мову це значить: Працюй як „ударник“, чи голодуй. Досі пересічний совітський робітник працював якраз стільки, щоб його не викинули з фабрики як злісного саботажника. Те, що він діставав за півдурно по картках на поживу, вистарчало для його півголодного істнування в брудних переповнених мешканнях. Висилжувати себе надмірною „ударною“ працею ані трохи не оплачувалось, бо при цінах на вільному торзі нічого властиво купити не було можна. Наслідком цього видайність праці совітських робітників була незвичайно низька і всі підприємства наскрізь нерентовні.

Поки з села можна було ще щось видушити, московський уряд не наважувався тиснути надмірно робітництво. Але колективізація село цілком зруйнувала. Після голодової смерти кількох міліонів селянства України та інших поневолених націй, а навіть самого московського селянства в деяких районах, московський уряд мусів признати, що з селянства можна видушити не багато більше того, що необхідно треба для прогодування міст, бюрократії та війська.

З огляду на те, що грошей московський уряд тепер потребує більш ніж колись для несамовитих зброєнь та реорганізації армії, не лишається йому нічого іншого, як збільшити експльоатацію робітництва та селянства занятого в технічних галузях хліборобства. Збільшити експльоатацію їх можна лише в той спосіб, що загрозиться їм голодовою смертю через скасування хлібних карток, які забезпечували їм досі їх нуждение мінімум істнування.

Повстає справді питання, на кого хоче опертися московський уряд у майбутній боротьбі проти селянства та робітництва, злучених відтепер спільною долею та спільним урядовим виском? Очевидно на силу армії, поліції та нову большевицьку аристократію, „знатних“ людей по містах та селах.

Поліції та армії може справді вистарчити на якийсь час, щоби тримати населення в послуху в часі миру. Щож до нової аристократії, то в порівнанні зі старою вона має той слабий бік, що не має постійного складу. Збільшувати її безмірно, не обтяжуючи надмірно державної каси удержанням партійних галапасів, не можна. Для тогож, щоб вабити колхозний та фабричний „актив“ надією дістатися до „знатних людей“ та до партії, треба їх щороку розвантажувати чистками, щоб дати місце новим. Але непевність такого істнування, постійна небезпека бути викиненим з партії та бюрократичного апарату, незвичайно деморалізує їх, спонукує кожного большевицького бюрократа забезпечитися своєчасно, поки його не викинула партійна влада. Наслідком цього між большевицькою бюрократією розвинулась справжня московська корупція, з якою московський уряд не може дати собі ради, не зважаючи на всі терористичні заходи проти службовиків.

Скасування карток на хліб це дуже ризиковна спроба направити совітські фінанси та примусити працювати совітських невільників по містах та селах. Є воно безсумнівним кінцем комедії „диктатури пролетаріяту“ та очевидним зворотом до отвертих форм державного невільницького капіталізму. Що цей зворот так легко перевести не дасться, про це свідчить між іншим і зріст самої большевицької опозиції та зокрема вбивство Кірова. Будемо сподіватися, що поруч з розкладом московського табору зростатиме єдність в боротьбі поневолених націй проти Москви.

М. Данько.

„GENS FIDELISSIMA“.

(Репортаж з Мадярщини.)

(Докінчення.)

Коли другого дня прибув я до обширних приміщень Ревізіоністичної Ліґи при вул. Зрінія ч. 1., мене вже чекали. Мій „опікун“ п. Липовніцки, член президії барон Арпад і бар. Павло Форстер.

Витаючись зі мною, бар. Форстер (відкликаний недавно до централі мадярський посол у Білгороді) зауважив ніби жартівливо:

— Але з Польщею, пане редакторе, хочемо добре жити...

Я поважно здивувався:

— При чому тут Польща, ексцеленціє?

Всі засміялися.

Але проте я зрозумів як слід інтенцію цієї заввагн мадярського дипльомата. Це не вперше мав я нагоду ствердити, що українців уважають за кордоном страшними ірредентистами. Може й наріві небезпечними як хорвати. І становище українського журналіста за кордоном настільки трудніше від становища його товаришів з інших державних народів, що здебільша вважають його ірредентистичним пропаґатором. Думають, що не він хоче чогось довідатися, але сам шукає терену для своєї пропаґанди і то обовязково проти когось.

Я рішився відразу приступити до справи і запитав бар. Арпада:

— Отже в ревізіоністичну мадярську програму входить також і Підкарпатська Русь?

— Очевидно — відповів. — Відректися країни, що 800 літ була з нами, співтворила мадярську історію, булоб нам незвичайно важко, а навіть, скажу щиро, неможливо!

— Як, панове, уявляєте собі спосіб привернення до Мадярщини Підкарпатської Руси?

— Лише мирним шляхом. Хочемо довести до всенароднього голосування на Підкарпатті, як взагалі на землях, що їх взяла від нас Чехословаччина. Ми певні для себе більшости голосів, а на Підкарпатті навіть 90 прц.

— Чи не надто оптимістично, пане бароне?

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. ГРУДНЯ 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 60

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

XXIV. ПЕРШІ РОКИ ПАНУВАННЯ БАДЕНІЯ (1888-1891). СТАН БЕЗПРАВНОСТИ В КРАЮ. НАШІ ВНУТРІШНІ ВІДНОСИНИ.

Обнявши в листопаді 1888 р. управу Галичини, розпочав Бадені з одної сторони нову еру, з другої — еру правдивих шляхотських „rządów“, що пригадувала часи давньої Польщі. В Галичині стало замовкати всяке право і панувати шляхотська бута й самоволя. В урядах, зокрема в адміністрації, стали множитися щораз більші зловживання, на які не було ради. Зловживання ті проявлялись особливо при нагоді виборів. Баденівські вибори стали історичними.

Виборчі зловживання ішли постепенно. При перших соймових виборах 1889 р., про які вже вище була згадка, удалося — правда — злученим силам русинів перепертн 16-х послів, та й тут не обійшлося без великих зловживань, якими повалено кандидатури д-ра Олекс. Огоновського в Рогатині і Долині, Бережницького в Самборі, Вахнянина в Сокалі, Белея в Городенці, Барвінського в Тернополі. Д-р Олекс. Огоновський, безпечно найбільше кваліфікований кандидат, голова „Народньої Ради“, який у попередній каденції перепав тричі в Долині, упав тепер знову двічі, себто в Долині й Рогатині. Долина „вславилася“, поваливши його за дві каденції чотири рази. Очевидно, були тут у грі не лиш самі зловживання, але й феноменальне хрунівство, яким традиційно відзначався цей повіт. В Тернополі улаштовано формальні бандитські оргії. В ночі перед виборами напала шайка бандитів на льокаль, де містилися руські виборці і розбила їх фізичною силою. Багатьох чинно зневажено, або навіть поранено, між іншими Антона Гарасимова, укінченого правника, що ночував з виборцями. Виборці порозбігалися зі страху і польський кандидат, маршалок Коритовський, вийшов безпечно. Замітне те, що такого розбишацького способу вжито саме супроти кандидатури Олекс. Барвінського, який в рік пізніше виступив як головний партнер Баденія в новій ері. Справді не знати, котрого з них більше треба подивляти! Це була виборча премієра Баденія.

В рік опісля, в лютім 1890 р., прийшов другий його виборчий виступ. В окрузі Підгайці-Рогатин відбувалися доповняючі вибори до парляменту на місце покликаного до палати панів гр. Романа Потоцького. Русини поставили Романчука. І тут пущено в обіг усі засоби разом. В окрузі заборонено всі віча і збори вже оголошені й розписані. Навіть збори, що їх скликав до Підгаєць тамошній соймовий посол і член краєвого виділу д-р Савчак задля зложення посольського звіту, закрито. Романчукові, який був постарався про відпустку з Шк. Ради, щоб поїхати представитися виборцям, відпустку ту Бадені завернув і крім цього переказав йому через старосту Пуніцького, що був шваґром Романчука: „Powiedz pan swemu szwagrowi, że ja go zgniotę“. Очевидно, Романчук упав, а вийшов польський шляхтич „dzierżawca“ Zaremba.

Загальні громадські права, свобода особиста і свобода дому перестали в Галичині зовсім істнувати. В 1889 р. увязнено в літі кількох студентів українців з Києва, між ними молодого Кистяковського і дві студентки-росіянки Деґенівні, що приїхали на ферії в галицькі гори. З ними увязнено також Франка і Павлика. Тримали їх усіх два місяці у вязниці і відтак випустили, не найшовши ніякої підстави до якихнебудь карно-правних кроків. В зимі 1890 р., в часі підгаєцьких виборів, розпочалися в тім повіті й в сусідніх небувалі досі шикатури і переслідування, звернені проти селян і священиків. Так нап. підгаєцьке староство потягало до відповідальности священиків за те, що не зголошували один другого, коли до нього з найближчого сусідства приїхав у гостину. В Коломиї розвязав комісар староства Пшибиславський дня 28. серпня 1890 р. загальні збори, скликані центральним виділом „Просвіти“, подавши за причину, що на повідомленні нібито бракувало означення години.

— Нітрохи. Ми знаємо настрої Підкарпаття так, як знаємо його нужду. Що чехи обіцяли населенню, а що дали? Де є автономія Підкарпатської Руси? А зрештою чи є взагалі якісь виглядн на поправу господарського положення в тій країні? Для нас Підкарпаття є одною з передумовин істнування, для чехів лиш тягарем. Чехи не потребують сирівців Підкарпаття, не потребують його мінеральних скарбів, бо мають їх дома у себе. Не з іншої причини, як саме з тої, занідла копальняна продукція на Закарпатті, завмерла експльоатація сирівців. Не було би сьогодні безробіття на Закарпатті, якщоб чехи хотіли дійсно експльоатувати природні багатства тої країни. Але вони цього зробити не можуть в інтересі власної продукції. Одно, до чого можуть допустити — це грабіжницька господарка, без інвестицій і без пляну.

— Ще одно! — вмішався п. Липовніцки. — Чехи не інвестують також з другої причини. Вони знають, що Закарпаття при них не лишиться!

— Гаразд, але як, панове, уявляєте собі таку згоду чехословацького уряду на плебісцит?

— Вони погодяться, бо будуть такі міжнародні умовини. Чому, на ваш погляд, чехословацький уряд дотепер не дав автономії Підкарпатській Русі?

— Не хочу висказуватися — говорю вимипаюче, — зрештою арґументи чехословацького уряду відомі з недавньої промови мін. Бенеша в Ужгороді.

— Тоді ми вам скажемо! — засміявся мій співрозмовець. — Чехословацький уряд боїться дати автономію, бо боїться підкарпатського сойму. Той сойм у своїй більшості висказався би за поворотом до Мадярщини.

— Невже промадярські настрої на Закарпатті такі сильні, на вашу думку? — сумніваюся.

— Ви їдете туди, правда? — вмішався знову п. Липовніцки. — Підіть між нарід і запитайте. Але без свідків! Запитайте про Еґана. Запитайте, які були заробітки селян перед війною в Мадярщині!! Вони приходили на мадярські доли масами, давали нам своє дерево, свою вовну і свою працю, а забирали хліб, сало і гроші.

Я знову дозволюю собі на завваґу:

— Це під господарським оглядом може й правильно, — кажу — хоч не забуваймо, що часи були тоді економічно куди кращі в цілому світі. Але під політичним оглядом, під культурним, положення Підкарпаття, на жаль, було дійсно жахливе саме під Мадярщиною!

Мої співрозмовці зовсім не збентежилися.

— Не перечу — сказав бар. Арпан — але низький культурний рівень був перед війною симптоматичний для селянства усієї Мадярщини. Думаєте, що достаточної кількости шкіл не було лиш на Закарпатті? Що не в цілій Мадярщині Церква зі своїми церковними школами виручала державу?

— А мадяризація?

— Вибачте, але це вина, якщо так можна назвати, вищої культури. Таксамо як польська, німецька чи французька культура асимілювала й асимілює чужоплемінців, що живуть в їх орбітах, так і в нас мадяризувалася деяка кількість українців, словаків, німців чи румунів, що були під впливами мадярської культури. В Польщі, чи нпр. в Німеччині, зустрінете зденаціоналізованих мадярів і ми з тої причини претенсій мати не можемо.

— Гаразд, але мадярам закидають у нас, що вони вели масову і плянову мадяризаційну політику.

— Неправда! Хіба ви думаєте, що колиб так дійсно було, то ми не в силі булиб за 800 літ змадяризувати пів міліона підкарпатських українців?... При їхньому низькому культурному рівні? При повній відсутності національної свідомости? Відповідна низка мадярських шкіл з відповідним асиміляційним пляном у передвоєнних умовинах перевела би цю роботу за 80, а не за 800 років! Хто з вас чи з чехів цікавився нпр. у 1880 році Підкарпаттям? Ні, в нас не було асиміляційного пляну, була лиш атракційна сила державного мадярського народу.

— Це проблема, яка входить у ділянку конституційних прав, етики народів і т. д., пане бароне, й обговорювати її булоб перемелюванням закидів та виправдань минулого, а це сьогодні для вас неактуальне, — говорю і ставлю чергове питання:

— Перейдім до сучасного. Приймім, панове, такий факт, що Чехословаччина дійсно без війни, мирно, під натиском обставин, погоджується на ревізію тріянонського договору. Відбувається плебісцит і населення... не погоджується на злуку Підкарпаття з Мадярщиною.

— Алеж добре! Ми хочемо лише плебісциту, нічого більше. Під чехами населення напевно не схоче лишитися! Крім чеської кольонізації Прага дотепер нічого не дала Підкарпаттю.

— А Мадярщина що далаб?

— Все, чого населення захоче.

Я не міг стриматися від усміху.

— Я вас розумію — усміхнувся також мій співрозмовець. — обіцювати взагалі дуже легко. Але повірте, що говорю зовсім щиро. В нас нема інтенції, на випадок повороту Підкарпаття до Мадярщини, пиптити Підкарпаття. Колиб навіть хотіли ми, — що згори заперечую, — то часи асиміляції народів уже давно минули. Нам іде про Підкарпаття, як про органічну частину нашої господарської системи. Чи те Підкарпаття захоче бути автономне, чи ні, — це для нас справа без значіння.

— Я ще про асиміляцію! — вмішався п. Липовніцки. — Як думаєте, пане, чи словаки та чехи не намагаються асимілювати підкарпатських українців? Те, що в нас булоб сьогодні вже незвичайно тяжко, — це може вдатися куди легше племінно близьким чехам, а в першу чергу словакам.

— Зараз покажу вам, як врізуються словаки у вашу етнічну масу на Підкарпатті. — перебив бар. Арпан і вийшов до другої кімнати. За хвилинку вернувся з етнографічною мапою Чехословаччини, незвичайно оригінальною. Підкарпаття було на ній відзначене луковим, червоним написом, населення не „русини", але „українці". В трьох мовах. І цей напис „українці" переходив ще й на сумежну територію Східної Галичини.

— Дуже цікаво! — признав я, розглядаючи мапу, — чи панове признаєте вже офіційно назву: „українець" для населення Підкарпаття?

— А чомуж би ні? Цеж абсурд воювати адміністраційними заборонами з назвою. Якщо вона нежиттєва, то сама провалиться, але з назвою „українець" цього не передбачую — усміхнувся куртуазійно в мій бік. — Зрештою ми, — продовжував — якщо ведемо пропаґанду якоїсь проблеми, то мусимо знати її якнайкраще і якнайобєктивніше. Від цього залежить успіх.

— Отже, кінець-кінців, панове таки надієтеся на мирну розвязку проблеми кордонів Мадярщини? — закінчив я, встаючи і дякуючи за розмову.

— Обовязково мирну! — всевнив мене бар. Форстер, що весь час розмови завзято мовчав.

*

Серед низки розмов на ревізіоністичні теми, що я відбув їх в Будапешті, доволі оригінальна була ще розмова з бар. Жиґмонтом Перені, головою Мадярського Національного Союзу. Барон Перені, що є одним з найвищих достойників Мадярщини („сторож королівської корони"), парляментарист та визначний ревізіоністичний діяч, був перед війною мармароським наджупаном. Ще тепер має він на Підкарпатській Русі свої земельні посілости.

Приняв мене весело, майже радісно. Старший, сивавий добродій, незвичайно панський і тому незвичайно чемний та безпосередній.

— Витаю вас, дуже тішуся! — промовив, прохаючи роздягатись і сідати. — Був саме в мене редактор „Фіґаро" і говорив, що бачився з вами в Ревізіоністичній Лізі. Ви з Галичини? Зі Львова? Сусід? Цікавитеся Підкарпатською Руссю?

— Так, екселенціє. Українці замешкують Підкарпатську Русь.

— Значить, справа актуалізується, коли вже й ви приїхали сюди. Правда, мусимо дістати назад цю землю!

— Знаєте Підкарпатську Русь, екселенціє?

— Чи я її знаю! Пане, яж був мармароським наджупаном! А селяни, ваші люди не називали мене ніколи „наджупан", а тільки „наш пан" (Оба ці слова сказав по українськи). Чудесний нарід, мій пане! „Gens fidelissima!" Нам, мадярам, дав наших найкращих людей!

— Але собі не дав їх, екселенціє.

Глянув здивовано на мене:

— Собі? А чиж це була держава, як не їхня і наша? Чи ми звертали коли увагу на племінне походження?...

„Льоґіка о. Станкая" — прошибнуло мені крізь мізок, а вслід за цим думка: „Пиши — пропало! Не переконаєш, а зіпсуєш інтервю!" Тому пробую зайти з іншого боку:

— Екселенціє, хочу... пожалуватися перед вами...

? ? ?

В міністерстві закордонних справ і в Ревізіоністичній Лізі взяли мене за дитину.

Розсміявся. Якже так?

— Сказали мені, що вірять у ревізію тріянонського договору... мирним шляхом.

Знову усміх.

— Ви з цього боку! Та, щоби вірити інакше офіційно не вільно. Союз Народів заборонює. Але я, якщо маю вам щиро сказати, також не вірю в ті мирні шляхи.

— Значить: війна?

— Не так гаряче, мій пане! В першу чергу Мадярщина не думає навіть про війну. З чим? З 35-тисячною армією гонведів, без літаків, без танків, проти 360 тисячної армії ворожих сусідів? Пане, нас є 8 і пів міліона, а довкола нас 46 міліонів ворогів. Війну буде робити хто інший.

— Хто?... Італія, Німеччина, Польща?...

— Не знаю, мій пане. Ви повинні краще за мене орієнтуватися. Скажу вам лише, що Чехословаччина в теперішніх межах втриматися не в силі. Держава національностей, в якій одна нація хоче панувати над іншими. І здається, панує, бо ні словаки, ні підкарпатські українці не є одушевлені тою спілкою. Просто смішно подумати:

Викликало це кольосальне обурення, бо це були збори з усього краю, а крім цього комісар довершив розвязання в брутальній формі, злученій з погрозою вжиття збройної сили і зверненій до голови Товариства, яким був високо поважаний в народі проф. Омелян Огоновський. Такі акти сикатури бували кожного тижня. Нарід почав розуміти, що над ним зависло якесь велике лихоліття, та це були щойно початки „Баденівщини".

Сойм приніс у 1889 р. новий подарунок для краю, а саме викуп права пропінації, за котрий край мусів заплатити шляхті 72 міліони ринських. Це була економічна точка програми Баденія.

Порозуміння між партією народовецькою і москвофільською, яке проявилося при соймових виборах 1889 р., не тревало довго. Правда, на скликанім 25. березня 1890 р. у Львові зїзді мужів довіря рішено акцію зединення партій вести дальше в цілому краю, одначе це змагання розбилося скоро і вже в дні 1. листопада 1890 р. дійшло на загальних зборах „Народньої Торговлі" до очевидної боротьби між обома партіями, при чому москвофіли виступили із зорганізованою акцією забрати це товариство в свої руки. Одначе це не вдалося, навпаки — „Народня Торговля" перейшла на цих зборах в руки народовців, які вибрали всю свою управу. До повного розбиття між обома партіями дійшло в наслідок нової ери, про що в попереднім уступі.

(Далі буде.)

чехи вже разом з мореванами творять усього 49 прц. населення тої держави, а проте хочуть накинути всім свою волю. Чехословацька державна рація є на ділі чеською національною рацією. А це не обовязує. Самі себе дорізують своєю національно-імперіялістичною, експанзійною політикою.

— Ексцеленціє, прошу вибачити мій запит, але чи Мадярщина рахує на підтримку Польщі на міжнародній арені?

— Цю підтримку від неї вже маємо в Женеві і віримо, що вона нам поможе в потребі також у майбутньому. Так Польщі, як і Мадярщині потрібна спільна границя. Крім цього Польща розуміє нас, бо переживала в своїй історії вже те саме, що ми тепер. Польща дуже сильна держава, а Пілсудський геніяльна людина. Бачить далеко.

А хто з інших держав має інтерес у наступі на Чехословаччину?

— Інтерес створює конюнктура. В Празі знають це краще, як у нас, тільки що тяжко орієнтуються, бо вірять у параграфи і святість мирових договорів. Розпучливо того тримаються, а розпука — злий дорадник.

— Значить, ексцеленціє, ви вірите в поворот Підкарпатської Руси до Мадярщини.

— Вся Мадярщина в це вірить і на Підкарпатті також вірять.

— А коли б так сталося, то в якому характері малаб увійти Підкарпатська Русь у склад Мадярщини?

— Вернеться до батьківщини.

— Мадярської?

— А якже інакше!

— Без плебісциту?

— Може бути й плебісцит. Але чехи ніколи на це не погодяться. Був уже один плебісцит в Шопрон і вийшов у нашу користь.

— Отже коли б якимсь збігом обставин Підкарпатська Русь дісталася таки Мадярщині, чи тоді дісталаб автономію?

— Якщоб населення хотіло, очевидно! Це показалось би.

Я піднявся і почав прощатися. Барон Перені відпровадив мене аж до дверей.

— До побачення в кращих, більш реальних умовинах — промовив, стискаючи мою руку. — І не пишіть зле про нас, бо ми вам приятелі. Із Польщею і з вами хочемо добре жити. А свій часопис, де надрукуєте свої враження, пришліть!

— Пришлю.

— — — — — — — — — — — —

З дивним почуванням вийшов я з палати. Йшов і не знав, коли зупинився на „Майдані Іреденти“. Просто мене в соняшному проміні полудня стояла статуя — алегорія нашого Підкарпаття. Український селянин простягнув заковані руки до алегорії Мадярщини.

Gens fidelissima!

Роман Голіян.

Пакт шістьох европейських держав

ЛЬОНДОН, ПАТ. „Дейлі Телеграф“ повідомляє, що в кількох столицях европейських держав обмірковують нову систему безпеки в центральній Европі. Пакт шістьох підписали би Франція, Італія, Німеччина, Югославія, Мадярщина і Чехословаччина. Головною метою пакту загарантувати непорушність і незалежність Австрії. Головними ініціяторами пакту є Франція та Італія. Переговори в цій справі закінчаться уже в найближчих двох тижнях. Цей пакт підпишуть після наладнання взаємин між Францією та Італією і Югославією та Мадярщиною.

Чехословаччина радо приступить до такого пакту, бо захоплення влади в Австрії буде їй дуже не на руку. Підпис Німеччини на пакті шістьох теж необхідний. Одночасно з цією справою тісно звязані взаємини між Францією і Німеччиною і нелегальні зброєння Німеччини. Обі проблеми висунуться на перший плян европейської політики після плебісциту у басейні Сари в дні 13. січня ц. р. Тому Німеччину запросять до нарад у цій справі і в дальших розмовах.

„Дейлі Телеграф“ пише, що коли Німеччина підпише конвенцію за обмеженням зброєнь тоді союзні великі держави згодяться скасувати V. частину версайського миру. Франція і В. Британія однозгідні, що Німеччині не вільно дозволити, щоби односторонньо виповіла версайський трактат. Уряди обох цих держав стоять на становищі, що згоду на німецькі збросння слід обєднати з нарадами над загальним пляном розброєння. Тому, що Гітлер висловився за згодою з Францією, французький уряд сподіється, що до порозуміння з Німеччиною дійде уже в перших місяцях 1935 р.

Корупційна афера в Японії.

ТОКІО, ПАТ. Закінчилося слідство проти 17 вищих урядовців за корупцію і скандал з акціями штучного шовку. Перед судом станути: колишній міністр торговлі Наказіму, колишній міністр залізниць Мітсукі, колишній віцеміністр фінансів Курода, колишній президент банку Формози Шімада і директор фабрики штучного шовку Такабі.

Військова змова в Атенах.

З Атен повідомляють, що грецький уряд викрив військову змову, до якої належали прихильники ген. Пластіраса. Міністр війни ген. Кондиліс заявив, що уряд видав строгі розпорядки, щоби не допустити до державного перевороту.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. ГРУДНЯ 1934.

Д-Р МИХАЙЛО ДРАГАН.

VI-та Вистава АНУМ.

16. XII. 1934 — 14. I. 1935.

Здавалось би, що в наших невідрадних обставинах, капарстві і бідноті годі навіть думати про ширше закреслену мистецьку діяльність. Приємно ствердити, що всупереч тому всьому їдемо на мистецькім полі вперед. Помалу, але йдемо. Кожна чергова мистецька вистава АНУМ виразно це доказує. Може не ростемо ще дуже в глибину, але певно розростаємось в ширину. Майже кожна вистава приносить нові обличчя в мистецтві. Тай відомі вже мистці не сидять з заложеними руками. Вже маємо поважну громаду мистців, що без зневіри, з думкою про краще завтра витревало працюють над собою. Та найважніше, що не зважаючи на розпорошення наших мистців по всьому світі — всі вони стоять у постійнім звязку зі своєю рідною землею і на перший зазив посилають свої праці на осуд свому рідному громадянству. З їх листів нераз вичитуємо їх горячі бажання, щоб їх праці залишились на завсіди між своїми.

Головною прикметою останньої вистави АНУМ є її ріжнородність. Майже кожний з мистців старається усталити свій власний стиль. Це дуже відрадне явище. Одні з них вже знайшли напрямок у своїй творчости, другі, передусім молодші, ще в стадії експериментів, але вже на дорозі свого самостійного вислову. В цих останніх бачимо добрі завдатки на те, що вони не загубляться в хаосі сучасного мистецького кипіння. За старших уже зовсім нема чого лякатись; вони свідомі своїх завдань і щораз більше удосконалюють свої засоби і поглиблюють вислів своєї творчої думки. Правда, пересічний рівень вистави ще не зовсім дорівнює заграничним мистецьким виставам, але з декілька найкращими творами нинішної вистави можна би сміло ставати до конкуренції навіть на найбільше вибагливих виставах. В кожнім разі вже від довшого часу не дорівнюють польські вистави у Львові нашим.

Здобуваємо Львів? Може.

Безперечно козирем вистави є **Грищенка** „Пейсаж з Кап-Мартену“, це найкраща річ, яку ми бачили досі в Грищенка. Досконало дібраний кольорит, приємна темпераментна фактура, з якої мистець сильно і безпосередньо промовляє до чуття. Виразно чути з картини, що мистець перейшов довгу дорогу шукань, підпорядкував собі всі здобутки новочасного мистецтва і нині певною і твердою ходою йде своїм власним шляхом до поставленої цілі. Решта праць Грищенка на виставі це акварелі з подорожі до Еспанії. Добрий рисунок і добра техніка зраджують доброго майстра. Все таки ми волімо його олійні речі або акварелі з Константинополя.

Другий наш париський мистець **Глущенко**, один з наших кращих імпресіоністів, виставив цим разом речі дещо недотягнені чи втомлені, немов лиш підмальовані. Чогось посіріла його така завсіди субтельна гама барвних вальорів. Чи може надіслав лише свої випадкові речі? Зате рисунки його, як завсіди, досконалі.

Другим представником імпресіонізму, а радше неоімпресіонізму (поентилізму) на виставі є **С. Борачок.** Наскільки досі ми мали деякі застереження до цього мистця, нині з приємністю можемо ствердити, що Борачок попрацював над собою. Зникла з його картин ця збаналізована фіолетова закраска, яка стала була для імпресіоністів новим „сосом“ на місце старого брунатного. Цим фіолетовим сосом заливали слабші мистці всі браки і діри у своїх картинах. Борачок випогіднів і висубтельнив вальори. Його лагідний зі смаком згармонізований кольорит є дуже милий для ока. З кращих річей на виставі є Пейсажі і Город.

Окреме місце на виставі займають праці **Петра Холодного** (мол.). Залюбелний в старім мистецтві, передусім у східній мініятурі дає нам своєрідні перлини, передані педантичною калігафією. Холодний вміє поєднати старі здобутки мистецтва з новочасним мистецьким завданням. Самі не знаємо що подивляти у нього: чи досконалу техніку, чи композицію, чи вироблений смак. „Пані з котом“ усім залишиться в памяти.

Нераз ми вже писали про **Бутовича** і нині тяжко ще щонебудь докинути нам до характеристики цього расового українського мистця. Ніхто його не може перевищити в його погіднім гуморі і гротесках. (Костюми до українського вертепу і Ілюстрації до колядок). Його нариси підкарпатських церков є теж дуже культурні і милі.

Так само вже мають усталену вартість в українськім мистецтві праці **Гординського**, який найкраще вміє висловлюватись у графіці

Проти самоліквідації шкіл „Рідної Школи“.

(Стаття дискусійна).

Недавно поміщена була в „Ділі“ (ч. 328) стаття п. н. „За обєднання двох шкіл Р. Ш. у Львові“ за підписом п. І. Стронського. Тому, що в згаданій статті автор порушив дуже пекуче питання, а саме питання фінансової самовистарчальности двох чи пак чотирьох шкіл Р. Ш. на терені Львова, видвигаючи проект обєднання тих шкіл, дозволю собі як один з громадян висловити теж публично свою думку у повищій справі.

ЗА ВДЕРЖАННЯ РІДНОШКІЛЬНОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

Нема мабуть ніодного свідомого українського громадянина, якому не лежалоб на серці і совісти не тільки вдержання нашого рідношкільного шкільництва, але й дальша його розбудова, особливо в міських осередках. Для нас, недержавного народу, має це неабияке значіння, коли зважити хочби на те, що саме міста відограють тепер рішальну ролю в житті всіх народів.

Проте одна справа — серце, совість, національний обовязок, а зовсім інша — матеріяльна спроможність, обєктивні умовини. Бо школи Р. Ш. загрожені головним чином з матеріяльного боку. І через те, пишучи оці рядки, мусимо мати на увазі цей болючий факт. З огляду на вище сказане не булоб, здається, найменшого змислу підносити будь-які заміти проти новітніх, раціональних закликів до господарської самовистарчальности, тимбільше в установах суспільно-громадських, що є надбанням, здобутком загалу чи всього народу. Засаду строгої фінансової самовистарчальности, самовистарчальности за всяку ціну згідний і я боронити, але застерігаюся — в установах торговельних, господарських. Зате, говорячи про установи культурно-освітні та шкільні, треба, гадаю, підходити обережно з питанням фінансової самовистарчальности, вже хочби з таких міркувань, що таке ставлення справи розминається різко з духом та завданнями школи, тимпаче школи народньої, що в засаді дає навчання безплатно. Школа — це не господарське підприємство, але — скажімо ясно й отверто — дефіцитова під господарським оглядом установа, на потреби якої матеріяльні засоби дає в першу чергу держава, громада, якщо це школи державні, або багатші одиниці-фундатори чи загал громадян на школи приватні. Наші шкільні заведення Р. Ш. здані, як відомо, майже виключно на матеріяльні засоби, що походять з добровільних жертв усього українського громадянства. Але — раз вони мають існувати та сповняти свою ціль, то всетаки мусять бути „самовистарчальними“, або інакше — мусять прямувати до зрівноваження свого буджету. Розходження може бути в цьому, хто має забезпечити фінансову самовистарчальність попереду згаданих шкіл Р. Ш. Чи виключно українське громадянство стрийської і галицької дільниці має забезпечити самовистарчальність шкіл ім. Шевченка, а громадянство городецької дільниці — шкіл ім. Б. Грінченка, чи може в разі потреби повинно забезпечити з матеріяльного боку існування названих шкіл українське громадянство Львова або і краю взагалі?

РИЗИКОВНА Й НЕБЕЗПЕЧНА СПРАВА.

Для ілюстрації, що навіть у суто господарських установах не стосують шаблону вузьколокальної самовистарчальности, пригадаю, відомі зрештою, практики в торговельних установах, що мають в одній місцевості по кілька філій, з яких не всі є самовистарчальні і що дефіцит одної покривається чи пак вирівнюється надвишкою другої. Проте не ліквідують таких підприємств, при чому фінансово-торговельного боку справи не беруть свідомо під увагу, але в гру входять тоді інші, важливіші моменти, нпр. морального характеру. Не буду старатися переконувати тут читача такими, знаними мені особисто фактами, як те, що в півн. Чехії (де чеський нарід за кілька останніх століть став національною меншістю) є засадою основувати приватні чеські школи у всіх місцевостях, де є вже 7—10 чеських дітей у шк. віці. При нашому матеріяльному убожестві — це був би дійсно може люксус. Але йде мені про зовсім що інше, а саме: ризиковною, а то й небезпечною річю вважаю пропагувати фінансову самовистарчальність шкіл Р. Ш. у змислі, що так назву, партикулярному, себто, що кожна школа мусить обовязково роздобути матер. засоби для свого існування на терені тієї дільниці чи громади, де вона (школа) находиться. Якщо повищу засаду самовистарчальности пропагуватиме торговець, то це ще зрозуміло, але якщо робитиме те саме освітній діяч та педагог, тоді треба дивуватись. Бо де є в такому разі запорука, що менше свідома частина українського громадянства не зрозуміє таких гасел саме в негативному змислі? Де є запорука, що напр. менше свідомий громадянин з К., замість жертви на Р. Ш., не відповість просто з моста: „У нас в К. нема ніякої Р. Ш., а якщо є такі у Львові, то нехай спомагають їх пани зі Львова“...

Та вертаюсь до наших 4-х шкіл у Львові. Не є вони фінансово самовистарчальні, тоді, згідно з єдиним проектом ш. п. автора статті про обєднання, треба їх злучити у дві коедукаційні, щоб ще якийсь час, додам від себе, могли вегетувати. А тепер запитаймо себе: Що буде, коли й обєднані вже школи внаслідок слабої фреквенції не будуть знов, або перестануть бути самовистарчальними? Льогічний висновок — остаточна ліквідація обєднаних, коедукаційних шкіл!

Павло Банах.

(Докінчення буде.)

і дрібних композиціях і нарисах ґвашевою технікою. Ціла серія дуже приємних нарисів з поїздки до Палестини, Єгипту і Греції дає нам багато доказів його помисловости і досконалого компонування. Одна краща від другої. На тім самім рівні стоїть його прикладна графіка (окладинки, обгортки, екслібріси). Не вдоволяють нас лише речі олійні, вони недотягнені.

Не виходить на здоровля провінціональна глуша **Львови Ґецови**, безперечно талановитому і продуктивному мистцеві. Мистецьке осамітнення непотрібно звертає його в сторону дешевої сантиментальности. На його недавній збірній виставі бачили ми не багато речей з чисто малярським розмахом. Ці були найкращі. Надто велике стилізовання рисунку в картинах перемінює їх непотрібно у графіку. На теперішній виставі є така його „композиція“. Два урбаністичні пейсажі з Данціґу були би зовсім добрі, колиб булиб зроблені більше відважно.

Аж дивно стає, що інший мистець, який живе на провінції без ближчого контакту з мистецьким рухом, зберіг таке досконале мист. вичуття. Це **О. Сорохтей.** Приємно повитати його поворот до мистецтва після довшої мовчанки. Треба бути сильної духової конструкції і мати багату мист. душу, щоби після довшої перерви, живучи в оточенні повної байдужности до мистецьких справ, заявитись знов до праці. Сорохтей дуже добрий рисівник експресіоністичного покрою. Дуже приємні є також його акварелі в легких тонаціях Дещо за тяжкі і тверді є лише його олійні речі в кольориті.

(Докінчення буде.)

Протибольшевицьке повстання у Туркестані.

КАІРО, 28. 12. ПАТ. З Кабулю надійшли вістки про повстання в совітськім Туркестані. Повстанці одержали зброю і муніцію з Монголії і ведуть партизанську боротьбу з червоною армією. Большевицькі війська жорстоко карають селян, і яких масово розстрілюють. Їхні села зрівнюють з землею. Втікачі з Туркестану втікають до Персії, Афґаністану і Монголії, де їх приймають дуже гостинно.

Важкий запит з приводу вбивства Кірова.

З приводу акції нового совітського представника в Парижі, Патьомкіна „Журналь“ пише: „Завданням наслідника Довгалевського представляти в Парижі як уряд замирення ту саму владу, яка щойно на днях розстріляла поверх сто осіб т. зв. білогвардійців, щоби пімститися за вбивство одного із своїх людей, і яка тепер несподівано відкрила, що Кіров упав жертвою ривалізації між своїми, большевиками. Чому мовчать ті, що свого часу так обурювалися варварством царату?“

З природи й техніки.

НОВЕ ЧИСЛО „ТЕХНІЧНИХ ВІСТЕЙ“.

6. число органу „Українського Технічного Товариства“ має дві статті: інж. Е. Науменка „Автомобілізм та дорогове господарство“ і інж. М. Деревянка „Нова моторівка з рушієм (мотором) Заврер-Дізель“, реферати та звідомлення „Українського Технічного Товариства“. У першій статті поданий стан шляхів у ріжних частинах світа (зокрема в Европі) та можливий розвиток автомобільних шляхів. Зі статті ясно виходять значіння і роля автомобільної комунікації в сучаснім економічнім житті. У другій статті описаний новий моторовий вагон куляської залізниці та його прикмети. У „Рефератах“ подані публікації членів „Українського Технічного Т-ва“, замітка про промисл Закарпаття (передруковуємо її у цілости на іншому місці) та одна рецензія. Доповнюють це число спис нових книжок, потрібних інжинірові, та надісланих книжок і журналів.

ПРОМИСЛ ЗАКАРПАТТЯ.

Після світової війни настали значні зміни в закарпатському промислі. Скляні гути, яких було три на території Закарпаття, по черзі перестали працювати, виріб тяжких корабельних ланцюгів треба теж було здержати, фабрики залізних виробів працюють дуже слабо, зате сильно розрослись тартаки. Разом усіх більших промислових і ремісничих підприємств є 187, а вони можуть дати працю 7600 робітникам. Короткий перегляд поодиноких галузей промислу дає нам ось який образ:

Цеголень з круговими печами є 14, з того 2 в Ужгороді, 1 в Горянах, 4 в Мукачеві, 3 в Берегові, 1 в Севлюші, 2 в Хусті і 1 у Великім Бичкові. З них є лиш одна цегольня нова (з 1929 р.), а це поставлена в Ужгороді. За винятком двох, усі мають машинове уладження.

Великі каменоломи є в Радванці н. У., Фрідешові, Шелестові, Севлюші, Веряції і Рокосові. Крім того є багато менших.

Копальня каоліну, в якій працюють на більші розміри, є в Квасові.

Фабрику мармурових виробів ставлять в Трнові над Терешвою.

Фабрики залізних виробів. Ливарні заліза є у Фрідешові, Кобилецькій Поляні та Берегові. З них друга експортує до Румунії. Четверта ливарня була в Довгім. Тепер вона не працює. Лопати роблять у Кобилецькій Поляні, а в 1931 р. були також у Фрідешові. При ливарнях у Фрідешові та Кобилецькій Поляні є механічні відділи, які виробляють помпи, праси, печі, залізка і т. і. Новий механічний варстат заложили в 1929 р. в Перечині. Бляшані та шлюсарські вироби, дротяні сітки і залізні кухонки робить одинока того роду фабрика в Ужгороді. В 1928 р. заложили в Ужгороді також фабрику дротяних цвяхів.

Ливарні дзвонів істнують в Горянах і Вел. Ґіївцях. Багато праці мали після війни, тепер менше.

Тартаки. В часі перевороту було на Закарпатті 16 більших і 3 малі тартаки. Пізніше поставили 46 нових більших і великих тартаків. З того 5 погоріло, а один припинили. В декотрих місцевостях є навіть по кілька тартаків, у Воловім і Терешві по 3, в Богдані і Ясенім по 5.

Фабрики меблів є в Ужгороді, Нижнім Бистрім, Пасіці (погоріла 1931 р.), Мукачеві (3) і Хусті (2). Крім того є 11 великих столярських варстатів, що крім будівельних робіт виробляють також меблі.

Фабрика паркетів є у Сваляві, а фабрика бондарського дерева в Требушанах.

Килими роблять в Ардановї, Ганичах, Липецькій Поляні та в Сільцях. Плетарня в Мукачеві. Фабрика паперових виробів є в Ужгороді.

Млини. Великі млини є в Ужгороді, Мукачеві, Буштині і Терешві. Крім того є 8 млинів середньої величини та кількасот малих.

Горальні є в 17 місцевостях. Рафінерії є в 7 місцевостях, з того 4 при горальнях, а 4 самостійні. Бровар є в Підгірянах.

Цикорію роблять від 1921 р. в Ужгороді. Там закладають тепер також фабрику штучних товщів. Мило робить менша фабрика, заложена в 1929 р. в Берегові. Вона робить також крист. соду і глявберську сіль. Одинока більша фабрика свічок була в Горянах, але вона не вдержалася. Сірники робить фабрика в Чинадьові.

Фабрики на суху дестиляцію дерева (роблять: метилевий алькоголь, формальдегид, ацетон, оцтову кислоту і ін.) були в Перечині, Сваляві, Великім Бичкові і Турі Бистрім. Остання перестала працювати в 1932 р.

(„Технічні Вісти“.)

СКОРОЧЕННЯ МОРСЬКОГО ШЛЯХУ МІЖ СХІДНОЮ АЗІЄЮ І ІНДІЄЮ?

Появилися поголоски, що японський уряд звернувся з проханням до сіямського уряду відступити йому концесію на будову каналу, що скоротив би значно морський шлях між східною Азією й Індією. А саме цей канал мав би перетяти маляйський півострів у його найвужчім місці — шийці біля міста Кра. Довжина каналу булаб рівна 42 кільометрам. Таким робом японці оминулиб маляйський пролив, над яким панує досі англійська морська твердиня Сінгапур. До будови цього каналу Кра приступилиб японці щойно тоді, колиб на великій фльотовій конференції у 1935 р. не сповнили їхнього домагання демілітаризації та знищення укріплень Сінгапур.

ПРИЯЗНЬ КОТА З МИШЕЮ.

Чорний кіт одного франкфуртського ремісника не бачив ще ні одної миші у своїм житті. Тому ремісник казав свому хлопцеві зловити живу миш і принести її перед кота. Одначе кіт не кинувся зовсім на бідну миш, а лиш налякався і втік одним скоком на руки пана дому. Отже миш залишилась жива і стала вірним товаришем забав кота, вганяючи разом з ним по всіх кімнатах. Мешканцям дому було цього за багато. Тому зладили для миші „хатку“ з маленького шкляного корита, накритого дротяною сіткою. З того часу кіт дуже часто пересиджував перед шкляною „хаткою“ миші, а навіть перевертав її, щоб тільки дальше бавитись з мишею. Миш дуже добре це розуміла і пхалася все якнайближче сітки. Коли пізніше миш згинула і її трупа забрали, кіт „висловлював“ голосно свій жаль, шукаючи розради у кожного члена ремісничої родини. А. Л.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Усі французькі щоденники, які надійшли учора до Берліна, сконфіскувала політична поліція.

— Летунський майдан з Фрідріхсгафен перенесуть в околицю Франкфурту над Майном.

— Австрійський ген. Кернер, командант військових відділів Шуцбунду підчас крівавих лютневих заворушень у Відні вийшов з арешту на волю.

— У Пекіні спалили прилюдно 10.000 комуністичних книжок.

— Число безробітних у Франції сягає 395.680 осіб.

— У Ковні відбувається далі процес проти 123 німців з Мемелю, який перервано на кілька днів з нагоди латинських свят.

— Японська преса оголосить у неділю текст декларації уряду в справі виповідження вашингтонського трактату.

Японсько-турецький договір.

Японський уряд ратифікував японсько-турецький торговельний договір, на основі якого Японія буде ввозити до Туреччини тютюн, бавовну та інші товари на суму 10 міліонів ен.

Франція заборонила ввозити масло

ПАРИЖ, 28. 12. ПАТ. Міжміністеріяльна комісія під проводом прем. Фляндена устійнила контингенти ввозу на перше чвертьріччя на 1935. р., які не перевищають контингентів за останнє чвертьріччя ц. р. Тому, що скрута далася в знаки хліборобству комісія заборонила ввозити деякі хліборобські товари, між ними масло.

Ювилейне Свято українського міщанства

Ювилейне Свято Товариства українських ремісників, промисловців і торговців „ЗОРЯ“ у Львові з нагоди пятьдесятьлітніх роковин відбудеться **в неділю 30. грудня ц. р.** з такою програмою:

1) Год. 7.30 рано: Вихід учасників Свята з домівки Т-ва „Зоря“ до арх. церкви св. Юра.

2) Год. 8.15: Архиєр. Служба Божа і посвячення прапора.

3) Година 9.30: Поворот до салі „Народнього Дому“ і вбивання цвяшків в пропам. щит.

4) Година 12.30: **Святочна Академія** з такою програмою: 1) Відкриття — промова голови „Зорі“. 2) Франко-Стеценко: „Єднаймося“ — мішаний хор „Зорі“. 3) Святочна промова — виголосить перший секретар Т-ва през. д-р Кость Левицький. 4) Федькович-Нижанковський: „З окрушків“ — муж. хор „Зорі“. 5) Відчитання привітів. 6) Богдан Чорногор: * * * — дікл — Яр. Демнюхівна. 7) Чорногор-Ярославенко: „Золотська пісня“ — міш. хор. „Зорі“ 8) Оркестра „Зорі“.

5) Год. 4 я попол.. Комерс в салях „Народньої Гостинниці“.

Комерс у честь гостей зза кордону.

У четвер, 27. грудня ц. р., гостили львівські політичні організації, які беруть участь у переконгресових нарадах, своїх співтоваришів праці, що приїхали зпоза кордону, святочним вечером. У вечері взяло участь около 70 передових львівських громадян і громадянок. У часі вечері витав від господарів дорогих Гостей пос. д-р *Дм. Левицький*, а від широких кол львівського громадянства інж. дир. *А. Палій*. Від гостей відповідав їм і дякував за гостину проф. *К. Мацієвич*. Вечера пройшла в дуже гарному настрою.

——o——

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, І. пов. Тел. 54-46.** 539 85-?

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 3,** поручає: коцдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матераци по 7 зол. 639 15-100

— **Всі кооперативи** продають лише свічки „КЕРОС“.

— **Фризієрські сальони** для пань і панів та косметичні — Т. Кутковський, Сикстуська 14, тел. 106—88. 85/87 1—15

— **Прикраси на ялинку.** Нас повідомляють, що прикраси на ялинку роботи шкільної дітвори продаються виключно у школі ім. кн. Льва у Львові, вул. Крупярська ч. 15, в днях 31. грудня і 1. січня 1935 р.

— **В справі пільгових промислових свідоцтв для кооператив.** Ревізійний Союз Українських Кооператив (правний відділ) повідомляє, що пільги щодо промислових свідоцтв на 1935 р., мають повне застосування до кооперативних підприємств. Кооперативи повинні виповнювати декларації на пільгові свідоцтва, а скарбові уряди обовязані видати свідоцтво тої категорії, яке зазначено в декларації кооперативи. Ніодна кооператива не сміє відмовитися від тої пільги. З огляду на труднощі, які роблять деякі скарбові уряди на місцях, зазважуємо, що вище подане вияснення поділяє скарбова палата.

— **Заприсяження президії м. Львова.** Дня 27. ц. м. вечором відбулося в ратушевій салі у Львові перше засідання нової міської ради, на якому члени нової президії міста зложили урядову присягу на руки воєводи Беліни-Пражмовського. На дальшому засіданні міська рада м. і. підвищила податки та оплати від псів.

— **Нотарі не можуть бідніти.** Як зачувати з Варшави, міністерство справедливости задумує скасувати нотаріяти, які не приносять доходу більше 1.000 зол. місячно. Тим способом хоче не допустити до дальшого зубожіння нотарів.

— **Уневажнення виборів.** Львівський воєвода уневажнив громадські вибори переведені 18. листопада в 4. окрузі в Перемишлі. Нові вибори відбудуться 20. січня 1935.

— **Будова людових домів і каплиць у Зборівщині.** У Зборові був зїзд презесів і віцепрезесів будови людових домів і каплиць. Повітовий староста Коцул сказав, що під теперішню пору є в кураторії будови людових домів 32 поданя льокальних комітетів у справі помочі для будови людових домів. Зїзд ухвалив, щоб кураторія будови домів і каплиць піддержала старання 14 комітетів.

— **Львівська хроніка.** З хати Сам. Ґотліба (пл. Стрілецька 3) злодії вкрали нічю біжутерію та столову заставу вартости 4.000 зол. — При вул. Можнацького 4 намагався втруїти карболем 28-літній Адам Міксевич, син ем. службовця пов. виділу. Забрали його до шпиталю. — На вул. Жовківській біля млина Аксельрада трамваєвий віз переїхав на смерть 66-літню Хану Рос. — При вул. Кордецького померла на серце Марія Борик після суперечки з Ол. Климком, із яким на спілку продавала на Ринку ялинки. — На вул. Лiндого злодій вирвав торбинку Ельзі Акер. Злодія Антона Кріпа, зловили. — Гранична сторожа викрила в хаті Йон. Подгорцера й Іс. Каца при вул. Сонішній 28 нелегальну фабрику оцту.

— **Пожежа в костелі.** В місцевости Феліцієнталь коло Сколього вибухла з невідомої причини пожежа в костелі. Згорів вівтар і бічна частина костела. Вогонь згасила пожежна сторожа.

— **Бомба у млині.** В Ожарові вибухла в млині Ліпшица бомба. Сила вибуху була така велика, що мішки з мукою і збіжем викинуло на кільканадцять метрів високо. Млин згорів. Бомбу підложила якась тайна організація. Сталося це в часі свят, тому жертв у людях не було.

— **Краєва хроніка.** Побережника маєтку Лубянці (Стрийщина) Степ. Турчина вбив невідомий чоловік, мабуть вільний стрілець. — Перемиський суд засудив на 2 роки вязниці шинкарку Ейду Лям, яка продала горівку якомусь Мацурі, що спричинила його сліпоту. — Три замасковані й озброєні бандити напали на хату Йосифа Козака в Заберезькому пов. Бережани, один із них вистрілив у лямпу та зажадали видачі 1000 зол. Коли Козак сказав, що грошей не має, перешукали хату та забрали 12 австрійських корон і ніклевий годинник. — Власник Коропця, пов. Підгайці, гр. Ст. Бадені дістав лист із погрозою смерти, коли в означеному місці над рікою не зложить 2.000 зол. Обсервація місця не виявила автора листа. — На Городищі в Бориславі згорів один дім „Галіції“ наслідком короткої лучби. — Над товмацьким повітом лютилася сильна буря і м. і. перевернула кількадесять телеграфічних стовпів при дорогах. — В Любіні Вел. під Львовом невідомий напасник увійшов вечором до коршми М. Йолеса і вистрілом з револьвера положив його трупом. — Із Дрогобича втік іще 23. грудня 12-літній Зенон Горунь, тому що дістав лиху ноту. — З Ходорова втік батькам 13-літній Сал. Рацес. — У Майдані (Ярославщина) в латинський Свят-вечір замасковані злодії напали на хату Андрія Милі під його неприсутність і забрали 2.100 зол. і 30 долярів. Гроші ті прислав був емігрант Мих. Цуля на купно ґрунту.

— **Промова, якої слухав увесь світ.** Англійський Король Юрій V виголосив традиційний радіопривіт з приводу Різдва із сендрінгемського замку, де королівська родина проводить свята. В кабінеті короля уставлено три мікрофони: о-

ним перед кріслом, другий праворуч, третій ліворуч. Зроблено це тому, щоби сила голосу не змінялася, коли король обертає голову. Опісля король разом з техніками перевірює апарат. Ствердивши, що все в порядку, всі виходять із кабінету. Лишається один король і жде, щоби засвітилася червона лямпочка: тоді він починає тихим голосом читати свій різдвяний привіт. Його слухають громадяни британської держави та її країв в Европі, Африці, Азії, Америці та Австралії.

— **Газова атака на Париж.** На таку тему мав 21. ц. м. в Парижі ген. Нісель виклад перед тисячами слухачів. Німеччина — говорив — має нині сильну повітряну фльоту, зложену з 1.200 літаків. Половину з них може вжити до воєнних цілей, з того 200 перемінити на бомбокиди. Протигазова оборона, значно вдосконалена в останніх роках і неминучі контратаки на Майнц, Кельн та інші надренські міста з богатим воєнним промислом, — ось з чим прийдеться противникові рахуватись, заки заризикує свою атаку на Париж. Одначе якби він всетаки на це рішився, його зустрінуть французькі гармати, що стріляють вдвоє вище ніж давніше, скорострілн, що бють на 3.000 метрів вгору замісць давніших 800, та газові хмари, що даються розмістити на висоті 7.000 метрів замісць давних 1.200. Щоб охоронити населення перед газовими бомбами, влаштуються захисти, що не представляє більших труднощів. Маски є охоронним засобом для військ і санітарної служби, але не для населення, що назагал не вміє користуватись масками. Успіх боротьби з газовою небезпекою залежить від підготовлености до цієї боротьби. При першій газовій атаці, коли ніхто її не сподіється, з 15.000 вояків погибло 5.000. В 1918 р. при газовій атаці на цілий корпус, яким командував ген. Нісель, потерпіло всього 800 осіб, а 240 відставлено до шпиталю, де вмерло тільки 5 осіб. Виходить, що газова атака може скінчитися катастрофою, коли одна сторона до неї не готова, але може спричинити дуже малу шкоду, якщо переведено якслід оборону.

— **Катастрофи.** В Голяндії впав автобус з 9 пасажирами до каналу Емен, наслідком чого згинуло 7 пасажирів. — На ріці Тахо в Еспанії перевернувся пором, причому втопився самохід з 4 особами. — В Монтґомері в західній Вірджінії експльодував паровіз робітничого потягу, причому згинуло кількадесять осіб.

— **Нову зорю** відкрили астрономи в сузірі Геракля. Блеск її побільшується і тепер її світло рівняється зорям Великої медведиці (воза). Її можна бачити голим оком у північно-західній частині неба, невисоко над горизонтом, біля сузіря Веґа. Причиною появи нової зорі є мабуть якийсь космічний катаклізм: зудар зорі-сонця з мандрівним небесним тілом, нагле підвищення температури від переходу крізь смугу космічного пилу і т. п. Коли така зоря має свою соняшну систему, як наше сонце, то увесь той світ гине. Якби напр. наше сонце дістало сильніший блеск і вищу температуру, то наша земля розтопиласяб на плинну масу, якою є у своїм нутрі. Подібне булоб з іншими планетами, залежно від їхньої віддалі від сонця. Можливе, що така драма розіграється або вже розігралася (бо світло доходить до нас після довгого часу) в сузірі Геракля там, де появилася нова ярка зоря.

— **Найбагатша дитина на світі.** В родині нізама Гейдарабада, одного з найбагатших монархів Індії, що оженився з донькою б. турецького султана Абдул-Гаміда, вродився син. Це найбагатша родина на світі, бо їй припадає кілька міліонів фунтів штерлінґів, не рахуючи копалень золота Голконди і безчисленних земель. Покищо дитина ледви чи вдоволена своїм положенням. Згідно зі звичаєм пеленки і білля насліднка гейдарабадського престолу зроблені з тяжкого золота. Як підросте, його відвезуть до Англії, до славної ітонської колеґії, де він змінить одіж на довгі штани і традиційний циліндер ітонських учнів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Заморський лист.

Пишуть мені з Парагваю:

„Не маєте поняття, до чого вже в нас дійшло. Маємо тут одну поважну українську установу „Прихильники самоосвіти“, яка відбуває щорічно загальні збори, зрештою так само, як у вас і в цілому світі. Але не в тім сук. Установа від літ хромає через брак грошей і роздумує, як цей брак усунути. Установа про це думає, але не загальні збори. Вони гризуться політичними переконаннями діячів тої установи, а плян її праці — пуста річ. Наша молодь уявляє собі, що щойно від неї починається історія Парагвайської України і згідно з тим уявленням поступає. Наприклад: з нічим не рахується, не бере під уваґу жадних обставин, а просто з моста: „Не хочемо такого голови, такого секретаря, такого референта, а хочемо інших“ (і вичисляє!). Після того починає агітацію, арґументацію і тим подібні історії. Це йде довший час і доходить до слуху старшого громадянства, яке, до речі, не агітує і не арґументує, бо на лавровім листю добре часом і задріматися. Почувши про заходи молоді, приймає це до відома і дещо бере під уваґу. Треба, мовляв, піти на стрічу молодим. Молоді проти голови — возьмемо іншого. Секретаря також, а референта нехай вже нам лишать. Обміркувавши все якслід, ідуть до одного-другого старшого громадянина і просять: „Будь ласка, ради загального добра згодіться бути головою“. „Чомуж не має бути давний голова?“ — питається один-другий. „Бо молодь його не хоче, а ми повинні трохи“... і т. д.

Кандидат тричі відмовляється (як колись на Січі!), врешті соглашується. „Тільки я не хотів би компромітуватися“ — каже кандидат. „Алеж, пане дію, мови нема! Ми за вами, а ми... ви знаєте!!“ Після того старші на лаврове листя, а молодші в народ. Давний голова перечує це та те і далі до молодших. Година, дві конференції і вже молодші змінили на нього погляд. Приходять загальні збори, молодь як почне лаяти, аж вуха в'януть. Старші сидять, дехто слухає, а всі думають: „Нехай... Треба молодим вибалакатися.. Зате ми маємо комісію-матку і все буде гаразд“. Комісія-матка виходить, радить, пріє, врешті „виносить“ рішення. „Головою той то й той“ — і дивляться на молодших, мовляв: Але ми вас заскочили! „Хто за тим?“ — Молодь проти того і кандидат старших перепадає. А тоді хтось з молодших на злість комісії-матці: „Я ставлю давного голову на голову“... І давний виходить. Старші роблять великі очі, молодші прижмурені, невибраний кандидат шпковіє, а вибраний теж..

Кажу вам, що вже маю досить тих зборів і більше на них не буду ходити. Від праці не відказуюсь, але не хочу дивитися на цю громадянську тарантелю. Скажіть мені, чи в Вас, там у Старім Краю так само?“..

Дорогий мій параґвайський Друже! У нас на щастя, зовсім не так. Кожні збори відбуваються поважно, дискусія жива, але на високому рівні і — дуже ділова.

Коли не віриш — читай звіти зі зборів у старокраєвих часописах! **Галактіон Чіпка.**

— **Критичний вік.** Представник аґенції Райтера говорив з д-ром Вороновом, що прибув до Калькути. Природний вік людини є 140 літ — сказав Воронов — і я надіюся, що колись люди доживатимуть цього віку. Кожний, хто вмирає у віці 70 і 90 роками, вбиває себе. Все завдання лікарів і вчених зводиться до того, щоби найти спосіб проти такого самогубства. Критичним віком людини є період між 60 і 70 роками. Воронов вибирається на Джаву, щоби робити наукові досліди над орангутанами. Звідсіль переїде до Індокитаю, щоби досліджувати ґібонів.

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО“: „365 ЖІНОК КОРОЛЯ ПОСОЛЯ“.

Фільма позичена з відомої повісти франц. письменника Пера Люїса. Як до неї вдалось режисерам заанґажувати такого актора як Янніңґс, не знаємо. Має Янніңґс і тут своє обличчя, чарівливий усміх і жести, коли не зовсім королівські, то бодай великопанські.

Майже 400 (порахувати важко) преґарних дівчат вештається, бігає, кричить, купається, танцює і робить революцію на тлі чудових саль і краєвидів. Але ввесь сценарій страшенно бідненький. Навіть балет і танцюристі ігранки не нові, банальні. Ратує фільму дуже добрий комік Арман Бернар, що викликує у глядача кілька разів щиру усмішку.

КІНО КОЛІСЕЙ: „ВІДВАЖНИЙ ХЛОПЕЦЬ“ та ревія „ЯЛИНКИ ТА ДІВЧАТКА“.

(ет) Траґедія чоловіка, якого покидає жінка на те, щоби з другим волочитися по степах Арізони. Сюжет не новий, але тло, серед якого йде акція фільми, колірові картини дикого заходу Америки й чудова гра малого актора, Джекі Купера — складаються на цікаву та живу цілість. Фільма має кілька зворушливих моментів та веселих епізодів.

Остання ревія, якою актори прощали львівську публику, мала кілька ефектовних точок. Були і дарунки, що їх при помочі куплетів роздавали львівським установам та гостям. Добра була інсценізація святвечора у багатого маґната, шляхтича, міщанина, рільника й нещасної жебрачки. Жива ґротеска п. з. „Втікачі з Росії“. З інших точок найкращий скетч „Врочистість“. Деяким найбільше подобався „пияцький“ фінал, при кінці якого роздають актори на салі смачну горілку (жінкам лікер!) в готових чарочках.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

О. Михайло Пристай, священик-чернець оо. Редемптористів у Станиславові, помер 15. ц. м. Зпоміж складу черців монастиря оо. Редемптористів у Станиславові, що тішиться у нас серед громадянства загальним признанням за свою ревну працю, помер 15. грудня і похоронений 18. грудня ц. р. молодий ще, бо 30-літний священик, о. Михайло Пристай. Був це ревний священик, добрий проповідник, працьовитий і вірний слуга Бога та свідомий син свого народу, що своєю повагою і тактом здобув собі пошану і признання. Тяжкою місійною працею на Волині підірвав собі здоровля. До Станиславова прибув уже з невилічимою недугою в грудях, а проте щиро сповнював свої обовязки до самої смерти. Ще на Зелені Свята ц. р., не зважаючи на заборону лікаря, взяв участь у поході на цвинтар, уважаючи потрібним сповнити свій обовязок супроти Бога й народу. Похорони відбулися при співучасти численного духовенства під проводом оо. протоігумена де Вохта й ігумена Ван де Мале. В сумнім обряді взяло участь дуже численно станиславівське громадянство. Земля Йому пером!

Дописи.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

Театральна вистава. Осінній сезон культурно-освітньої праці в Старім Самборі започаткував драматичний аматорський гурток при Т-ві „Українська Бесіда“, що під умілою режисурою артиста українських театрів Лавра Кемпе виставив дня 11. XI. пєсу зі співами й танцями М. Старицького: „Циганка Аза“. Вистава пройшла під знаком величезного зацікавлення м сцевого міщанства і принесла значний дохід, який призначено на ріжні культурно-освітні цілі. Театральну салю місцевої філії „Просвіти“ битком наповнила публика, яка з великим захопленням прислухувалась і подивляла гру наших аматорів та нагороджувала їх рясними оплесками. На першому місці слід згадати дуже добру гру п. Клявдії Кемпе (циганка Аза), п. Юдиі Кархутівної (Гордиля), п. Стефанії Тисовської (Галя), п. Лавра Кемпе (Аврам), п. Теофана Волосянського (Василь), п. Михайла Волосянського (Лопух), п. Мирослава Сенети (Опанас) та інших. Хори мужеські й мішані, сольові партії акторів і їх танки, як теж гуртовий танок циганів були виведені дуже добре і з вервою. Місцева симфонічна оркестра під оплавою новозангажо

...ного диригента п. Максиміліяна Матурського достоювалась гармонійно до виведення цілої весни. Взагалі ця вистава випала і полишила по собі трівале враження і спогад серед старосамбірського громадянства, що з нетерпиливістю вижидає дальших імпрез того роду. Старосамбірський драматичний гурток має давню традицію: істнує около 30 років і виєав споміж місцевого громадянства визначні драматичні і співацькі сили, згадатиб хочаб п. Юлію Кархутівну (сопраністку-солістку), п. Теофана Волосянського (соліста-тенора) й інших, які моглиб бути окрасою і цінним набутком наших професійних театрів, колиб вони могли дати своїм артистам якутаку життєву екзистенцію. Драматичний гурток у Ст. Самборі не обмежується тісними рамцями нашого містечка, він кількома наворотами в ро. 1933 і 1934 мав гостинні виступи в Дрогобичі („Ой не ходи Грицю", „Запорожець за Дунаєм", „Ніч під Івана Купала" і „Лісова пісня" Лесі Українки), в Самборі („Лісова пісня") і в Турці („Гріх") а всюди стрічався з ентузіястичним приняттям місцевого громадянства, яке за кожним разом битком виповнило салю, щоб переконатися, що солідна й витревала праця над вишколенням аматорів може зрівняти рівень аматорських вистав з виставами професійних театрів. Слід тільки побажати, щоби близько 30-літня праця, яку вложив у старосамбірське міщанство цілий гурт витревалих робітників на народній ниві, як Осип Білобрам, Северин Гумецький, Юлія Кархутівна (голова драм. гуртка) а останніми часами Клявдія і Лавро Кенне та інші, не припинялася, щоб вона дальше приносила освідомлення нашому міщанству, серед котрого так багато завдатків на добрих співаків та акторів.

—o—

СПОРТ.

ДО ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ!

Сокільська Лещетарська Секція при Соколі-Батьку у Львові звертається до широкого загалу прихильників українського спорту зі зазивом **складати усе непотрібне чи навіть зужите спортове приладдя та одяг**, у першій мірі приладдя лещетарське і санкарське, яке колинебудь було в ужитті, а тепер лежить у хаті як непотрібний баляст. Таке приладдя по направі і докомплетуванню призначимемо нашій убогій молоді й початкуючим, які не мають змоги придбати собі відповідного виряду чи убрання.

Приладдя приймає канцелярія С.-Б., Львів, Руська ч. 20, щодня від 8—12 і 18—20 год. вечором. Якщо хтось сам не мав би змоги доставити приладдя, то просимо в якийнебудь спосіб повідомити канцелярію С.-Б., яка це приладдя постарається сама відобрати.

Заходом Сокільської Лещетарської Секції розпічнеться в найближчих днях **інструкторський лещетарський курс** для заавансованих соколів-лещетарів усіх львівських гнізд. Ближчі інформації в канцелярії С.-Б. в урядових годинах.

Рівночасно повідомляємо, що С. Л. Секція уладила **варстат до направи й монтування лещет**. За малою оплатою можна шмірувати все направлене.

Від 15-го ц. м. почалися для урядовців Крайового Молочарського Союзу „Маслосоюз" членів С.-Б. й урядовців-нечленів **руханкові вправи**, які відбуваються щодня в часі обідової перерви від год. 11·05—11·15 в окремій салі. Вправи веде побр. О. Вальчук.

ВИ НЕ МУСИТЕ ПІДПИСУВАТИ ЗАЯВУ НА ПОЗИЧКУ РІДНІЙ ШКОЛІ, ЯКЩО ВПЛАТИТЕ ВІДРАЗУ ГОТІВКОЮ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича:
Письменниця:
29. XII. „Товаріш".
30. XII. „Залізна Осторога".

Великий Міський Театр.
Субота, 29. XII. год. 7·30 веч. „Роскішна дівчина".
Неділя, 30. XII. год. 12 впол. Концерт Львівської Фільгармонії.
Неділя, 30. XII. год. 3·30 поп. „Чужа дитина".
Неділя, 30. XII. год. 7·30 поп. „Роскішна дівчина".

Театр Ріжнородностей.
Субота, 29. XII. год. 7·30 веч. „Блудний боксер".
Неділя, 30. XII. год. 3·30 поп. „Музичні іграшки".
Неділя, 30. XII. год. 7·30 веч. „Блудний боксер".

Кіна.

АДРІЯ: „Чаплін на війні", „Приблуда."
АПОЛЬО: „365 жінок короля Мосоля"
АТЛЯНТИК: „Петербурські ночі".
ВАНДА: „Д-р Джекил і мистер Гайд", „Бунт у Шангаю".
ҐРАЖИНА: „Маскарада".
КАСИНО: „Острів скарбів" (Волес Бері).
КОЛІСЕЙ: „Хоробрий хлопець", ревія „Яцики та дівчинки".
КОПЕРНИК: Казка про лісовиків-дробенят" (колірова фільма), „Весняна парада".
МАРУСЕНЬКА: „Тепер і все", ревія „Гіп, гіп, ура!"
МІРАЖ: „Дівча з Будапешту" з Франціскою Ґаль.
МУЗА: „Тарзанове кохання".
ПАЛЯС: „Уланські шлюби".
ПАН: „Королева Христина" (Ґрета Ґарбо).
ПАСАЖ: „Чортиця" та ревія.
РАЙ: „Радісна година", Мікі-Маус.
СВІТ: „Чи Люцина то дівчина?"
СОНЦЕ: „Син джунглів".
СТИЛЕВЕ: „Гріх" ревія „Лише для вас!"
УТІХА: „Дольорес — жінка смерти" та ревія.
ХИМЕРА: „Пісня козака" (Джозе Мозіка).

Закордонне радіо.

Субота, 29. грудня 1934.

Відень (506,8) 17·45 Нар. пісоньки, 19·10 Мандрівка по Европі (муз. обр.), 21·25, 22·45 Концерт, **Братислава** (298,8) 17·20 Нар. словацькі пісні, **Брно** (325,4) 17·05 Дитячий хор, 19·10 Любовні пісні Двожака. **Кошиці** (259,1) 17·45 Для Закарпаття, **Мор. Острава** (269,5) 10·15 Військ. орх., 18·05 Музика суч. чеських композиторів. **Прага** (470,2) 11·05 Легка музика, 17·05 Оп. арії, **Париж** (1648) 13·00 Концерт, 16·00 Для дітей, 19·50 Трістан Бернар перед мікрофоном, 21·00 „Ля петі шансон де гонс" муз. ком. Кдерга, **Мадрид** (274) 22·00 Спів, **Білгород** (438,3) 13·15 Пісні, 17·30 Шопенові твори, **Любляна** (569,3) 22·00 Словінські пісні, **Берлін** (356,7) 16·00, 19·00 Легка й веч. муз., 20·10 Вес. вечір, **Кенігсвустергавзен** (1571) 11·40 Хлібороб говорить, 1·50 Для дітей, 18·40 Баварська нар. муз., **Кельн** (455,9) 13·15 Військ. марші, 19·30 Нар. пісні басейну Сари. **Ляйпціг** (382,2) 17·15, 19·05 Нар. й камер. музика, **Мінхен** (405,4) 20·10 Царевич оп. Легара, **Будапешт** (550,5) 17·30 Пісоньки, 22·20 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 17·10, 20·45 Танк. музика всячина, **Рим** (420,8) 20·45 Концерт.

Неділя, 30. грудня 1934.

Відень (506,8) 11·20 Симф. концерт, 19·30 Від Штравса до Легара, **Братислава** (298,8) 17·30 Пісні (хор) **Кошиці** (159,1) 9·45, 19·15 Концерт, **Прага** (470,2) 15·00 „Чорт і Катруся" оп. Двожака, 20·30 Симф. концерт, **Париж** (1648) 17·45 Концерт, 21·00 „Мадам Хризантем" ком. оп. Месажера, **Білгород** (437,3) 18·30 Солісти, **Берлін** (356,7) 16·00 Вес. пополудне, 19·50 „Студент прошак" оп. Мілєкера, **Гамбург** (331,9) 11·30 Молоді солісти, 15·00 Музика, 19·00 Пісоньки **Кенігсвустергавзен** (1571) 11·30 Давня камер. музика, 19·00 Час гарних голосів (вок. авд.), **Кельн** (455,9) 17·30 Вок. концерт, 21·00 „Веселі музики" муз. ком. Гофмана **Мінхен** (405,4) 13·00 Муз. поранок, **Міляно** (368,6) 17·15 Танк. музика, **Рим** (420,8) 20·45 Офенбахів вечір.

Львівське радіо.

Субота, 29. грудня 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт 13·00 Полудн. денник, 13·05 Легка муз. з гр. пл., 15·15 Солодка авд. для дітей, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Муз. новини з гр. пл., 16·30 Театр Уяви, авд. для дітей „Ген. проба вертепу", 17·00 Легка муз. Джез. орх., вес. монольоги, 17·50 Трохи краси, або стіл і вікно, 18·00 Гутірка з Маергольдом (фейл.), 18·12 Сільва рерум, театр. реперт. 18·15 Скр. ресітал Коханського в супр. фортепяну, 18·45 Перегони праці в СССР, 19·00 Ігор Стравінський: Фрагменти з балету „Петрусь" у викон. паризької орх. з гр. пл., 19·20 Королівське місто Бич долею покривджене, 19·30 Концерт виденських ревелерсів, 19·50, 19·55 Спорт. вістки, 20·00 Легка муз. (орх., спів), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф. орх., форт., (у програмі Бетовен), 21·45 Літ. бігос у шляхетчині, 22·15, 23·35, 24·00 Танк. муз., 23·00 Комунікати, 23·05 Льожа Глушливців.

Неділя, 30. грудня 1934.

9·00 Сигнал часу та коляда, 9·05, 9·23, 9·10 Ран. музика з гр. пл., 9·07 Руханка, 9·30 Ран. денник, 9·45 Хвилинка господинь, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорол. вістки, 12·05 Сільва рерум, 12·10 Театр. репертуар, 16·15 Муз. поранок, спів, 14·05 Сальон. музика з гр. пл., 15·00 Жура за наші звірята — їх оборона, 15·15 Твори на орг. Вурліцера з гр. пл., 15·25 Огляд ринків рільних продуктів, 15·35 Пісоньки Астона з гр. пл., 15·45 Ще про баранину, 16·00 Вечорниці на селі (фр. із Реймонтових „Мужиків"), 16·20 Форт. ресітал, 16·45 Ростуча ялинка (для ст. дітей), 17·00 Польська нар. музика орх.), 17·50 Острів мряк і вихрів, 18·00 Театр Уяви: „Тихий вечір у своєму гуртку", 18·45 Життя молоді, 19·05 Акт. фейлетон, 19·20 Муз. ілюстратор. Світ у пісні (з гр. пл.), 19·30 Від Штравса до Легара, муз., спів, (трансм. з Відня), 21·10 Веч. денник, 21·20 Як працюємо, 21·25 На веселій льв. хвилі, 22·00 Почт. техн. скринька, 22·15 Реклям. концерт, 22·30 Спорт. вістки, 22·45 Маловідомі симф. твори фр. композиторів із гр. пл., 23·05 Концерт симф. оркестри.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·27 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·12, Париж 34·93, Берлін 212·90, Ціріх 171·45, Голяндія 358·90, Прага 22·13, Італія 45·31, Нюйорк кабель 5·28·75, Нюйорк чеки 5·28 1/2.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·50—82·00, Корони 36·20—36·50, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·32, Рублі 1·25, Фльорени 0·75

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 28. грудня ц. р. кооператива платив за:

		льоко Львів.
1 кг.	масла десерового	2·60 зол.
1 л.	молока	0·16 „
1 л.	сметани	0·60 „
1 к.	яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло та яйця вдержана, на молоко і сметану слаба.

Маслосоюз повідомляє, що в грудні ц. р. платить до відкликання своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курочки молоді	I. кл.	за 1 кг.	0·93 зол.
Когутики мол.	I. „	„	0·85 „
Качки	I. „	„	0·85 „
Пантарки	I. „	„	1·— „

Індиків і гусей не приймає. Також не приймає курей, качок і пантарок II. кл.

ОПОВІСТКИ.

П. Г. Фірмі М. Ванреб і Ска, Львів, вул. Костюшка 7. за щедрий дар 100·— зол. а фірмі С. Дізендорф, Львів, Собішчина 5. за дар 50·— зол. на поміч бідній дітворі дівочої школи ім. Шевченка, щиру подяку складає Старшина Кружка „Р. Ш." ім. Ганни Барвінок. І. Скоплякова, голова, М. Будрикова, секретар

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ „ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1		зол. 450·—
„ „	1/2		„ 250·—
„ „	1/4		„ 130·—
„ „	1/8		„ 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.